

Beogradska akademija poslovnih i umetničkih strukovnih studija

Studijski program:

**Finansije,
računovodstvo i bankarstvo**

NASTAVNI PREDMET

OSIGURANJE

PROFESOR:

dr MILORAD PUŠARA

dr Milorad Pušara profesor

Kancelarija 213

e-mail: milorad.pusara@bpa.edu.rs

KONSULTACIJE:

UTORAK OD 11:30 - 13:45.

SREDA OD 11:00 – 12:00.

PETAK OD 16:00 – 18:00

PREDMET JE OBAVEZAN

BROJ ESPB: 6

- **Studijski program:** FINANSIJE,
RAČUNOVODSTVO I BANKARSTVO
- **Naziv predmeta:** OSIGURANJE
- **Nastavnik:** dr Milorad Pušara
- **Status predmeta:** obavezan
- **Broj ESPB:** 6
- **Uslov:** /
- **Cilj predmeta:**

upoznavanje studenata sa značajem savremenog osiguranja i njihovim kompletnim poslovanjem kako bi studenti po uspešno odslušanom predmetu bili osposobljeni da razumeju i shvate suštinu osiguranja, kao i da stečena znanja praktično primenjuju u radu na različitim poslovima u osiguravajućim kućama kao i u drugim privrednim organizacijama u vezi sa poslovanjem sa osiguranjem.

- **Ishod predmeta**
- Po uspešnom završetku ovog programskog sadržaja studenti su osposobljeni za obavljanje konkretnih poslova osiguranja i stiču znanja da se u procesu odlučivanja donese optimalna odluka. Takođe, studenti su osposobljeni za samostalni rad u osiguravajućim kućama (tradicionalni i inovativni poslovi) i drugim privrednim organizacijama (poslovi osiguranja) ali i za timski rad i grupno rešavanje složenijih poslova osiguranja (upravljanje rizicima i slično).
- **Sadržaj predmeta**
- *Teorijska nastava* – okvirni sadržaj
- Razvoj i funkcija osiguranja; Ekonomska načela osiguranja; Elementi osiguranja (rizik, premija i naknada); Tehnička organizacija osiguranja; Proces rizika i izračunavanja visine premije; Ugovor o osiguranju; Reosiguranje, retrocesija i saosiguranje; Osiguranje lica; Osiguranje od odgovornosti; Osiguranje imovine; Životno osiguranje; Osiguranje kredita....

- **Literetura:**

- Osnovna:

Pušara Milorad - Osiguranje, Beograd, APSS, 2020.

- Pomoćna literatura:

Šulejić, P. - Pravo osiguranja, Beograd, 2010.

- **Broj časova aktivne nastave**

- **Teorijska nastava: 45 Praktična nastava: 30**

- **Metode izvođenja nastave**

- Osnovni oblici rada na predmetu su: predavanja, vežbe i konsultacije. Predavanja i vežbe se organizuju u Power Point-u uz interaktivno učešće studenata. U nastavi se koriste: IT, web sajтови, poslovni slučajevi i druge tehnike i informacije. U realizaciji predavanja i vežbi učestvuju gostujući profesori i istaknuti profesionalci iz oblasti osiguranja.

- **Ocena znanja**
- **(maksimalni broj poena 100)**
- **Predispitne i ispitne obaveze** poena
- Aktivnosti u toku predavanja 5
- Praktična nastava 5
- Seminarski rad 10
- Kolokvijum 1,2 30+30
- Usmeni ispit 20

-

Ocenjivanje	Broj bodova	Ocena
	51 - 60	6
	61 – 70	7
	71 – 80	8
	81 – 90	9
	91 – 100	10

OSNOVNI CILJ PREDMETA:

- UPOZNAVANJE STUDENATA SA SAVREMENIM OSIGURANJEM I POSLOVANJEM OSIGURAVAJUĆIH KUĆA
- DA STEČENA ZNANJA UMEJU PRAKTIČNO DA PRIMENE

KRAJNI ISHOD PREDMETA:

- PO USPEŠNO ZAVRŠENIM STUDIJAMA DA STUDENTI MOGU SAMOSTALNO DA OBAVLJAJU KONKRETNE OPERATIVNE POSLOVE U OSIGURAVAJUĆIM ORGANIZACIJAMA I DR.
- DA U PROCESU RADA MOGU SAMOSTALNO DA DONOSE OPTIMALNE POSLOVNE ODLUKE
- DA MOGU DA PREPOZNAJU EVENTUALNE RIZIKE
- DA MOGU USPEŠNO DA SARAĐUJU U TIMSKOM RADU

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA

1. RAZVOJ I FUNKCIJE OSIGURANJA
2. EKONOMSKA NAČELA OSIGURANJA
3. ELEMENTI OSIGURANJA:
 - RIZIK
 - PREMIJA
 - ODŠTETA
4. AKTUARSTVO

4. TEHNOLOGIJA ORGANIZACIJE OSIGURANJA:

- SPOSOBNOST PREPOZNAVANJA RIZIKA
PROCENA I IZRAČUNAVANJE PREMIJE

5. UGOVOR O OSIGURANJU

6. REOSIGURANJE

7. OSIGURANJE LICA

8. OSIGURANJE OD ODGOVORNOSTI

9. OSIGURANJE IMOVINE

10. TRANSPORTNO OSIGURANJE

11. OSIGURANJE KREDITA

ŠTA OBUHVATA PRAKTIČNA NASTAVA:

1. OBRADA I ANALIZA PRIMERA IZ PRAKSE
2. UPOZNAVANJE ORGANIZACIONE STRUKTURE OSIGURAVAJUĆIH DRUŠTAVA
3. UPOZNAVANJE INTERNIH PRAVILA I PROPISA U OSIGURAVAJUĆIM DRUŠTVIMA
4. UPOZNAVANJE SA MENADŽMENTOM OSIGURAVAJUĆIH DRUŠTAVA
5. PREZENTACIJA ODABRANIH DIPLOMSKIH I SPECIJALISTIČKIH RADOVA IZ OBLASTI OSIGURANJA

Odabrana literatura

- Milorad Pušara-Osiguranje - APSS,
Beograd, 2020.

Pomoćna literatura

- Marović, B. - Osiguranje i teorija rizika, Beogradska bankarska akademija, Beograd, 2011 god.
- Šulejić, P. - Pravo osiguranja, Pravni fakultet, Beograd, 2010 god.
- Grujić, R. - Osiguranje, FTB, Beograd, 2008 god.
- Zakon o osiguranju imovine i lica – službeni glasnik r.s.61-2005.

Režim nastave

- Časovi nastave-predavanja.....45 časova
- Praktična nastava.....30 časova

Oblici rada sa studentima:

- Predavanja u power pointu
- Vežbe u power pointu
- Konsultacije
- Korišćenje i drugih oblika elektronskih aplikacija
- U realizaciji nastave učestvovaće gostujući profesori i stručna lica iz oblasti osiguranja
- Konsultacije se po pravilu obavljaju individualno ili grupno

Režim ocenjivanja studenata

- Student počinje da polaže ispit od prvog časa predavanja, što se na kraju vrednuje sa5poena
- Praktična nastava i vežbe.....5 poena
- Testovi odnosno kolokvijumi u toku nastavnog procesa 1 i 260 poena
- Seminarski rad.....10 poena
- Usmeni.....20 poena
- Ukupno 100 poena, a ocena se izvodi na sledeći način:
 - 51-60.....6
 - 61-70.....7
 - 71-80.....8
 - 81-90.....9
 - 91-100.....10

- **„Budi uvek nezadovoljan onim što si, ako misliš postati ono što nisi, jer tamo gde si postao zadovoljan, tamo ćeš i ostati“
F. Quarles**
- **"Biti svestan svog neznanja
veliki je korak k znanju"
Disreli**
- **"To što znamo je kapljica,
to što ne znamo je more"
Njutn**
- **"Per aspera ad astra"
(Preko trnja do zvezda)**

SADRŽAJ

I. DEO - RAZVOJ OSIGURANJA

III. DEO - ELEMENTI OSIGURANJA

- **RIZIK**
 - ZNAČAJ SMISAO I PODELA
 - HAZARD
 - KARAKTERISTIKE RIZIKA
 - NEIZVESNOST
 - UPRAVLJANJE RIZIKOM

- **PREMIJA OSIGURANJA**
 - BRUTO PREMIJA OSIGURANJA
 - BONUS
 - MALUS
 - FRANŠIZA

- **NAKNADA**

- **POLISA OSIGURANJA**
- **UČESNICI U OSIGURANJU**
- **UGOVORI O OSIGURANJU**
- **ŠTETA I ODŠTETA**
- **SREDSTVA ZA POSLOVANJE**
 - **IMOVINA OSIGURAVAČA**
 - **IZVORI SREDSTAVA**
 - **FONDOVI OSIGURANJA**
 - **SLOBODNA SREDSTVA TEHNIČKIH REZERVI**
- **GARANTNA REZERVA**
- **MARGINA SOLVENTNOSTI**
- **SAOSIGURANJE, REOSIGURANJE I RETROCESIJA**
- **PRIHODI I RASHODI**
- **EKONOMSKA NAČELA**

IV. DEO - DELATNOST OSIGURANJA

U SRBIJI

- **DRUŠTVA ZA OSIGURANJE**
- **ŽIVOTNA OSIGURANJA**
- **NEŽIVOTNA OSIGURANJA**
- **OSTALE VRSTE OSIGURANJA**
- **AKCIONARSKO DRUŠTVO ZA OSIGURANJE**
 - **OSNIVANJE**
 - **AKCIONARI**
 - **DOZVOLA ZA OBAVLJANJE POSLOVA OSIGURANJA**
 - **ORGANI UPRAVLJANJA**
- **DRUŠTVO ZA UZAJAMNO**
- **OSIGURANJE**
- **SAOSIGURANJE**
- **REOSIGURANJE**

- **INSTITUTI NEPOSREDNO POVEZANI SA OSIGURANJEM**
 1. **DRUŠTVO ZA POSREDOVANJE**
 2. **DRUŠTVO ZA ZASTUPANJE**
 3. **AGENCIJA ZA PRUŽANJE DRUGIH USLUGA**
- **NADZOR I KONTROLA OSIGURANJA**
- **ORGANI UNUTRAŠNJE KONTROLE**
- **PRESTANAK DRUŠTVA ZA OSIGURANJE ODLUKOM VLASNIKA**
- 4. **PRESTANAK DRUŠTVA ZA OSIGURANJE MERAMA NADZORA**
- 5. **BRISANJE IZ PRIVREDNOG REGISTRA**

- V. DEO - ŽIVOTNA OSIGURANJA**
- VI. DEO - NEŽIVOTNA OSIGURANJA**
- VII. DEO - OSIGURANJE OD ODGOVORNOSTI**
- VII. DEO - KREDITNA OSIGURANJA**
- VIII. DEO - KREDITNA OSIGURANJA**
- IX. DEO - ELEKTRONSKO POSLOVANJE**
- X. DEO – INOVACIJE NA TRŽIŠTU OSIGURANJA**
- XI. DEO - DOKUMENTA U OSIGURANJU**

- “Ne sudi o meni na osnovu mog uspeha - sudi mi na osnovu toga koliko sam puta pao i ponovo ustao”
- “Vuk dlaku menja, ali ovce nikada!”
- “Nekada su deca bila srećna hvatajući leptire, a danas slobodan wi-fi”

- “Izgubljeno vreme ne možeš da vratiš, ali možeš da prestaneš da gubiš vreme”
- “Najnovija ponuda: provedite 30 dana na svom radnom mestu za samo 150 evra!”

- “Poverenje je kao papir - ako ga izgužvaš, nikad neće biti isti ma koliko ga ispravljao.”
- “Cilj može postići samo onaj ko ga ima”

Gde je mesto osiguranja?

□ Nauka o finansijama obuhvata sledeće naučne discipline:

- **Javne finansije,**
- **Monetarne i kreditne finansije,**
- **Bankarske finansije,**
- **Poslovne finansije,**
- **Finansije osiguranja,**

❖ Osnovna obeležja osiguranja:

- Rizik
- Premija
- Odšteta
- Polisa
- Aktuarstvo ...

- **Pojam, razvoj, funkcija i definicija osiguranja.**

- **Razvoj osiguranja kroz istoriju,**
- **Razvoj osiguranja u Srbiji,**

❖ Elementi osiguranja

- Osnovnu podelu možemo napraviti na:

1.rizik

- Osnovni pojmovi kao sastavni deo rizika su:
 - neizvesnost,
 - šteta,
 - opasnost,
 - hazard,
 - štetni događaji.

2.Premiju

- Osnovni elementi premije su *funkcionalna premija* i *režijski dodatak*. Ova dva elementa zajedno čine bruto premiju osiguranja.
- Zatim *bonus*, *malus* i *franšiza*.

3.naknadu

- *Suma osiguranja* i *Osigurana suma*.
- Opšte prihvaćeno mišljenje je da se naknada štete u imovinskim osiguranjima određuje na osnovu tri elementa:
 - **suma osiguranja**
 - **visina pretrpljene štete i**
 - **vrednost osigurane stvari.**

POLISA OSIGURANJA

- Polisa osiguranja je jedan od najvažnijih dokumenata koji prati delatnost osiguranja.
- Polisa osiguranja je isprava koja potvrđuje da je sklopljen ugovor o osiguranju.
- *Ugovor o osiguranju je zaključen kada polisu o osiguranju potpišu ugovorne strane.*
- *Tada polisa osiguranja postaje osnovni dokument kojim osiguranik dokazuje svojstvo ugovorne strane i sva prava koja proističu iz ugovora o osiguranju.*
- Vrste polisa osiguranja su:
 - Pomorske i kopnene polise,
 - Individualne i kolektivne (zajedničke) polise,
 - Pojedinačne i generalne (opšte) polise,
 - Valutirane (taksirane) i nevalutirane (netaksirane, otvorene) polise,
 - Kargo i kasko polise
 - Od ostalih vrsta poznata je podela na:
 - međunarodne i domaće polise,
 - polisa na rok,
 - polisa na određeno putovanje,
 - polisa za određeni događaj.
- Ove polise se mogu kombinovati.

❖ UČESNICI U OSIGURANJU

- Za zaključenje Ugovora o osiguranju potrebna su dva lica:
 - **osiguravač** i
 - **osiguranik**.

Ostala lica koji su učesnici:

- *Korisnik u osiguranju,*
- *Osigurano lice,*
- *Agenti osiguranja,*
- *Brokeri osiguranja.*
- U okviru delatnosti osiguranja pojavljuju se i pravni subjekti koji nemaju status osiguravača ali obavljaju poslove neposredno povezane sa osiguranjem. Prema zakonu o osiguranju to su:
 - društvo za posredovanje
 - društvo za zastupanje i
 - agencija za pružanje drugih usluga.

❖ **UGOVORI O OSIGURANJU**

- Ugovori o osiguranju nastaju kao obligacioni odnos dve ugovorne strane (osiguravač i osiguranik) zasnovani na zakonu i zaključeni na dobrovoljnoj ili obavezujućoj osnovi ugovarača.
- Ugovor o osiguranju je aleatoran posao.
- ❑ **Predmet ugovora o osiguranju**
 - je sve ono što ugovorne strane utvrde kao obaveze i prava, pod uslovom da to nije suprotno zakonu, javnom poretku i moralu.
- ❑ **Ponudu za zaključenje ugovora o osiguranju** mogu dati obe ugovorne strane.
- ❑ **Zaključenje ugovora o osiguranju**
 - Ugovori o osiguranju su specifična vrsta ugovora koji se zaključuju na formalan način, što znači da je ugovor o osiguranju zaključen u momentu potpisivanja polise ili liste pokrića od strane ugovornih strana.
- ❑ **Dejstvo ugovora o osiguranju**
 - Početak dejstva svakog od navedenih ugovora utvrđuje se ugovorom o osiguranju i to vrlo precizno za svaki ugovoreni rizik.
- ❑ **Trajanje osiguranja**
 - Ugovorom o osiguranju utvrđuje se vreme trajanja osiguranja.
- ❑ **Ugovor o kratkoročnom osiguranju**
 - Ugovori koji se najčešće zaključuju u praksi su kratkoročni ugovori koji mogu važiti od samo jednog dana do najduže jedne godine.
- ❑ **Ugovor o višegodišnjem osiguranju i ugovori o dugoročnom osiguranju**
 - se zaključuju najviše kod osiguranja imovine i naročito kod osiguranja života.
- ❑ **Ugovor o povratnom osiguranju** - osiguravajuća društva veoma retko zaključuju, zbog mogućnosti raznih manipulacija.

❖ ŠTETA I ODŠTETA

- **Isplata odštete** – je obaveza osiguravača i utvrđuje se ugovorom, Opštim pravilima osiguravača i zakonom.

❖ SREDSTVA ZA POSLOVANJE

- **IMOVINA OSIGURAVAČA**

❖ IZVORI SREDSTAVA

- Društvo za osiguranje osnovni deo prihoda stiće na dan osnivanja iz osnivačkog kapitala koji obezbeđuju osnivači.

❖ Premija osiguranja

- se u praksi obično naziva *cenom rizika*.

❖ Tehnička premija

- obezbeđuje pokriće osiguranih rizika u toku obračunskog perioda i iz nje se utvrđuju tehničke rezerve za pokriće obaveza iz zaključenih ugovora o osiguranju.

❖ Tehničke rezerve

- i u životnom i u imovinskom osiguranju utvrđuju se korišćenjem načela aktuarske matematike, pravila struke osiguranja i odgovarajućih statističkih podataka.

❖ FONDOVI OSIGURANJA

- U tom smislu poznati su:
 - Početni fond osiguranja,
 - rezerve sigurnosti,
 - matematičke rezerve,
 - sredstva poslovnog fonda,
 - fond masovnih katastrofalnih šteta,
 - fond preventiva i dr.

❖ Osiguravajući fond

- služi da se u svako doba može nadoknaditi šteta koju su izazvale prirodne sile ili drugi rizici pokriveni osiguranjem.
- ✓ Društvo za osiguranje koje obavlja poslove jedne ili više vrsta **životnih osiguranja** utvrđuje tehničke rezerve za:
 - prenosne premije
 - rezervisane štete
 - učešće u dobiti i
 - matematičku rezervu.
- ✓ Društvo za osiguranje koje obavlja poslove jedne ili više vrsta **imovinskih osiguranja** utvrđuje tehničke rezerve za:
 - prenosne premije
 - rezervisane štete
 - izravnanje rizika i
 - rezerve sigurnosti.

- **Prenosne premije** obrazuju se izdvajanjem iz ukupnih premija osiguranja na kraju tekućeg obračunskog perioda.
- **Rezervisane štete** obrazuju se u visini procenjenog iznosa obaveza za prijavljene a nerešene štete i za nastale neprijavljene štete u tekućem periodu.
- **Rezerve za učešće u dobiti** obrazuju se u visini iznosa na koji osiguranici imaju pravo na osnovu učešća u dobiti iz ugovora o osiguranju života, ali samo oni osiguranici koji su prihvatili da učestvuju u riziku deponovanja i ulaganja sredstava tehničkih rezervi.
- **Rezerve za izravnanje rizika** obrazuju se na teret rashoda društva za osiguranje, posebno za svaku vrstu imovinskih osiguranja i koriste se za vremensko izravnavanje šteta u pojedinim vrstama osiguranja.
- **Rezerve sigurnosti** se stvaraju kod imovinskih osiguranja (osiguranje motornih vozila, transporta, industrije, poljoprivrede i dr.).

- **Matematička rezerva** postoji kod osiguranja života, odnosno osiguranja lica od nezgoda raznih oblika.
- Matematička rezerva se izračunava posebnim metodama aktuarske matematike primenom računa verovatnoće i drugih matematičkih proračuna.
- *Matematička rezerva je namenjena isplati obaveza u osiguranju života.*
- Ova sredstva imaju strogu namenu jer služe za izmirivanje budućih obaveza po osnovu osiguranja života.
- Matematička rezerva se izračunava posebno za svaki ugovor osiguranja života.
- **Održavanje visoke likvidnosti** društva za osiguranje je Zakonom o osiguranju utvrđeno kao obaveza da bi blagovremeno mogle biti isplaćene štete i druge obaveze društva.

❖ **SLOBODNA SREDSTVA TEHNIČKIH REZERVI**

- **Slobodna sredstva tehničkih rezervi** utvrđuju se tako što se ukupna sredstva tehničkih rezervi umanjuju za dospele obaveze na dan utvrđivanja.

❖ **GARANTNA REZERVA**

- **Garantna rezerva** predstavlja oblik trajnog izvršavanja obaveza društva za osiguranje. Garantnu rezervu čine:
 - osnovni kapital,
 - rezerve iz dobiti i rezerve utvrđene aktima društva,
 - neraspoređena dobit do 50% iz ranijih godina i
 - revalorizacione rezerve.

❖ **MARGINA SOLVENTNOSTI**

- **Margina solventnosti** društva za osiguranje odgovara ukupnoj aktivi umanjenoj za nematerijalna ulaganja, aktivna vremenska razgraničenja, gubitak i za ostale obaveze (matematička rezerva u osiguranju života, prenosne premije i rezervisane štete).

❖ SAOSIGURANJE I REOSIGURANJE

- Osiguravač i pored svih napora da finansijski pokrije sve eventualno nastale štete i osigurane rizike može doći u situaciju da nema dovoljno sredstava.
- **Osnovna razlika između reosiguranja i saosiguranja** je u tome što osiguravač kod saosiguranja zajednički sa jednim ili više drugih osigurača osigurava objekte velike vrednosti (brod, avion, železnica, rafinerija...), raspodeljujući prihod od premije osiguranja ali i rashod u slučaju nastupanja osiguranog rizika na veći broj osiguravača u istom ili ugovorenom iznosu.

❖ **PRIHODI I RASHODI**

- **Prihodi društva** za osiguranje su:
 - premije osiguranja,
 - aktivni poslovi reosiguranja i dr prihodi.
- **Rashodi društva** za osiguranje su:
 - rashodi za isplatu štete i ugovorene sume osiguranja,
 - rashodi po osnovu reosiguranja,
 - drugi rashodi od poslova osiguranja,
 - rashodi za obavljanje delatnosti osiguranja i reosiguranja itd.

❖ EKONOMSKA NAČELA

- *sigurnost,*
- *likvidnost,*
- *ekonomičnost,*
- *rentabilnost,*
- *produktivnost.*

❖ DELATNOST OSIGURANJA U SRBIJI

□ DRUŠTVA ZA OSIGURANJE

- Delatnost osiguranja čine poslovi:
 - **osiguranja**
 - **saosiguranja**
 - **reosiguranja.**
- Za razliku od dosadašnje podele na *imovinska* i *neimovinska* osiguranja, Zakon o osiguranju uvodi nove termine i deli poslove osiguranja na **životna** i **neživotna** osiguranja.

- Godine 2015. u Srbiji posluje 25 društava za osiguranje:

- **"AS OSIGURANJE"**
- **"AMS OSIGURANJE"**
- **"AXA" životno osiguranje**
- **"AXA" neživotno osiguranje**
- **"DDOR NOVI SAD"**
- **REOSIGURANJE "DDOR RE"**
- **" GENERALI OSIGURANJE SRBIJA (met life)"**
- **REOSIGURANJE " GENERALI REOSIGURANJE SRBIJA"**
- **"DUNAV OSIGURANJE"**
- **REOSIGURANJE "DUNAV-RE"**
- **"ENERGOPROJEKT GARANT"**
- **"GLOBOS-OSIGURANJE"**
- **"GRAWE"**
- **"MERKUR"**
- **"MILENIJUM OSIGURANJE"**
- **"SAVA OSIGURANJE"**
- **"SAVA ŽIVOTNO OSIGURANJE"**

- **"SOCIETE GENERALE OSIGURANJE" životno osiguranje**
- **"SOGAZ"**
- **"TAKOVO"**
- **"TRIGLAV OSIGURANJE."**
- **"UNIQA (basler)" životno osiguranje**
- **"UNIQA (basler)" neživotno osiguranje**
- **"WIENER STADTISCHE OSIGURANJE"**
- **REOSIGURANJE "WIENER RE"**

❖ ŽIVOTNA OSIGURANJA

- Zakonom o osiguranju taksativno su nabrojane vrste životnih osiguranja:
 1. osiguranje života
 2. rentno osiguranje
 3. dopunsko osiguranje uz osiguranje života
 4. dobrovoljno penzijsko osiguranje
 5. druge vrste životnih osiguranja.

NEŽIVOTNA OSIGURANJA

- Zakon o osiguranju navodi sledeće vrste neživotnih osiguranja:
 1. *osiguranje od posledica nezgode*, uključujući osiguranje od povreda na radu i profesionalnih oboljenja
 2. *dobrovoljno zdravstveno osiguranje*, koje pokriva: jednokratnu novčanu naknadu zbog nesposobnosti za rad, naknadu ugovorenih troškova lečenja
 3. *osiguranje motornih vozila*, koje pokriva štete na motornim vozilima na sopstveni pogon osim šinskih vozila i na vozilima bez sopstvenog pogona, odnosno gubitak tih vozila
 4. *osiguranje šinskih vozila*, koje pokriva štete na istim, odnosno gubitak tih vozila
 5. *osiguranje vazduhoplova*, koje pokriva štete na vazduhoplovima, odnosno gubitak vazduhoplova
 6. *osiguranje plovnih objekata*, koje pokriva štete na plovnim objektima, odnosno gubitak plovnih objekata (morskih, rečnih i jezerskih)
 7. *osiguranje robe u prevozu koje pokriva štete na robi*, odnosno gubitak robe, bez obzira na vrstu prevoza
 8. *osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti*, koje pokriva štete na imovini koje nastanu usled požara, eksplozije, oluje, i drugih prirodnih nepogoda, klizanje i sleganje tla, atomske energije

9. *ostala osiguranja imovine*, koja pokrivaju štete na imovini nastale zbog loma mašina, provalne krađe, loma stakla, grada, mraza i dr. opasnosti
10. *osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila*, koje pokriva sve odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila na sopstveni pogon na kopnu, uključujući odgovornost prilikom transporta
11. *osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova*
12. *osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovni objekata*
13. *osiguranje od opšte odgovornosti za štetu*, koje pokriva ostale vrste odgovornosti
14. *osiguranje kredita* koje pokriva rizik od neplaćanja, odnosno kašnjenja u plaćanju zbog nesolventnosti ili drugih događaja, izvozne kredite i ostale rizike povezane sa izvozom, trgovinom i ulaganjima na domaćem i stranom tržištu, hipotekarne i lombardne kredite, poljoprivredne kredite i ostale kredite i zajmove
15. *osiguranje jemstva* koje garantuje neposredno ili posredno ispunjenje obaveze dužnika
16. *osiguranje finansijskih gubitaka* koje pokriva finansijske gubitke zbog: gubljenja zaposlenja, nedovoljnih prihoda, lošeg vremena, izgubljene dobiti, neplaniranih opštih troškova, gubitka tržišne vrednosti, ostalih finansijskih gubitaka
17. *osiguranje troškova pravne zaštite* koje pokriva sudske troškove, troškove advokata i druge troškove postupka
18. *osiguranje pomoći na putovanju*, koje pokriva pomoć licima koja naiđu na probleme na putovanju
19. druge vrste neživotnih osiguranja

❖ AKCIONARSKO DRUŠTVO ZA OSIGURANJE

➤ OSNIVANJE

- *Po zakonu o osiguranju akcionarsko društvo je privredno društvo koje osniva najmanje jedno pravno ili fizičko lice u svojstvu akcionara, radi obavljanja određene delatnosti, pod zajedničkim poslovnim imenom, čiji je poslovni kapital utvrđen i podeljen na akcije.*
- **Osnovica za životna osiguranja**, osim dobrovoljnog penzijskog osiguranja, utvrđuje se na iznos od 2 miliona EUR-a.
- **Za neživotna osiguranja** osnovni deo osnovnog kapitala ne može biti manji od 1 milion EUR-a za osiguranje od nezgode i dobrovoljno zdravstveno osiguranje, 2,5 miliona EUR-a za osiguranje motornih vozila – kasko, šinskih vozila – kasko i obavezno osiguranje od odgovornosti u saobraćaju i 2 miliona EUR-a za ostala osiguranja imovine, ostala osiguranja od odgovornosti i druge vrste neživotnih osiguranja. Ukoliko se akcionarsko društvo osniva za sve vrste neživotnih osiguranja novčani deo kapitala iznosi 4,5 miliona EUR-a.
- Kada se akcionarsko društvo osniva za **poslove reosiguranja** dužno je da obezbedi novčani deo kapitala u iznosu od 4,5 miliona EUR-a.

❖ **ORGANI UPRAVLJANJA**

- Organi upravljanja akcionarskim društvom su:
 - skupština
 - upravni odbor
 - direktor i
 - nadzorni odbor.

❖ **DRUŠTVO ZA UZAJAMNO OSIGURANJE**

- **Društvo za uzajamno osiguranje je pravno lice koje može obavljati sve delatnosti osiguranja, osim reosiguranja, u interesu svojih članova (osiguranika) po principu uzajamnosti i solidarnosti.**

❖ SAOSIGURANJE

- Saosiguranje predstavlja oblik osiguranja u kome više osiguravača dele rizik iste vrste između sebe, pri čemu svaki od njih preuzima deo osigurane svote ili osigurane vrednosti.

❖ REOSIGURANJE

- Reosiguranje je u praksi osiguranje osiguravača.

➤ SAMOPRIDRŽAJ

- U slučaju da je osigurana suma velika, osiguravajuće društvo preuzima na sebe samo deo isplate štete jer bi isplata totalne štete dovela njegovo poslovanje u veliku opasnost.
- Deo rizika koji osiguravač zadržava za sebe u praksi se zove **samopridržaj**, dok se preostali deo rizika prenosi na reosiguranje.

➤ RETROCESIJA

- Reosiguravač zadržava za sebe u potpunosti deo rizika kao sopstveni samopridržaj ili zadržava onoliki deo koji sopstvenim sredstvima može pokriti, a ostali deo prenosi na drugog reosiguravača jače ekonomske snage.
- Kada reosiguravač prenosi deo obaveze na drugog reosiguravača on vrši *retrocesiju* a osiguravači se u praksi nazivaju *retrocedenti*.

❖ **PODELA REOSIGURANJA**

- Prema internacionalnom karakteru, reosiguranje se deli na: **reosiguranje u zemlji** i **reosiguranje u inostransvu**.
- Ako jedna reosiguravajuća kompanija preda rizik u reosiguranje drugoj kompaniji, kompanija koja je preuzela rizik postaje **aktivna**, a koja je predala ima status **pasivne**.

❖ VRSTE UGOVORA

- **Pojedinačni ili fakultativni ugovori** su najstariji ugovori o reosiguranju.
- **Okvirni ugovori** u reosiguranju obuhvataju sve ugovore određene vrste osiguranja koje je osiguravač zaključio u određenom periodu.
- **Opcioni ugovori** u reosiguranju predstavljaju prelazni oblik između pojedinačnih i okvirnih ugovora.
- U reosiguranju su poznati i **ugovori sa stanovišta preuzetih obaveza reosiguravača s obzirom na rizik:**
 - proporcionalni ugovori o reosiguranju,
 - kvotni ugovori,
 - ekscedentni ugovori,
 - neproporcionalni ugovori u reosiguranju,
 - ugovor o reosiguranju viška gubitaka – stop loss.

❖ POSLOVI U REOSIGURANJU

- **Prikupljanje ponuda** – je jedan od principa koji počinje izradom spiska rizika.
- **Plasman rizika** – se vrši najčešće na *svetskim berzama reosiguranja*.
- **Obračun premije** – se vrši zavisno od tipa ugovora u reosiguranju.
- **Obračun šteta** – vrši se takođe na obrascima koje po rizicima ispunjava osiguravač i dostavlja ga reosiguravaču.

❖ MEĐUNARODNI KARAKTER REOSIGURANJA

❖ **INSTITUTI NEPOSREDNO POVEZANI SA OSIGURANJEM**

- **DRUŠTVO ZA POSREDOVANJE**
- **DRUŠTVO ZA ZASTUPANJE**
- **AGENCIJA ZA PRUŽANJE DRUGIH USLUGA**

❖ **NADZOR I KONTROLA OSIGURANJA**

➤ **ORGANI UNUTRAŠNJE KONTROLE**

- Organi unutrašnje kontrole su:
 1. nadzorni odbor,
 2. interna revizija,
 3. interni revizori,
 4. ovlašćeni aktuari,
 5. finansijski revizori.

❖ **PRESTANAK DRUŠTVA ZA OSIGURANJE ODLUKOM VLASNIKA**

➤ **LIKVIDACIJA DRUŠTVA**

- Prestanak društva za osiguranje je moguć kada osnivači pristupe likvidaciji društva jer je prestao njihov pravni interes ili je istekao rok, koji je ugovoren, za njegovo postojanje.

➤ **STATUSNE PROMENE**

- Statusne promene su takođe jedan od oblika prestanka društva za osiguranje koje spajanjem sa drugim društvom za osiguranje ili podelom na više društava, gubi organizacioni oblik koji je ustanovljen.

➤ **PRENOS PORTFELJA OSIGURANJA ODLUKOM OSNIVAČA**

- Osnivači društva mogu doneti odluku o prenosu portfelja osiguranja delimično (pojedine vrste osiguranja) ili u celosti.

➤ **PRESTANAK DRUŠTVA ZA OSIGURANJE MERAMA NADZORA**

- Za razliku od drugih privrednih društava, Zakonom o osiguranju su uvedene specifičnosti i utvrđeno je više oblika prestanka društva za osiguranje:

- **likvidacija**
- **stečaj**
- **oduzimanje dozvole.**

❖ ŽIVOTNA OSIGURANJA

□ OSNOVNE KARAKTERISTIKE ŽIVOTNIH OSIGURANJA

- **Osigurana suma** predstavlja bitan element po prirodi posla ugovora o osiguranju.
- **Osigurano lice** je pojam za treće lice u životnim osiguranjima koje nije ugovorna strana u ugovorima o osiguranju.

❖ **OSIGURANJE ŽIVOTA**

- Najpoznatije vrste osiguranja u praksi osiguranja života su:
 - osiguranje za slučaj smrti,
 - osiguranje za slučaj doživljenja,
 - mešovito osiguranje,
 - osiguranje sa utvrđenim rokom isplate,
 - individualno i kolektivno osiguranje i dr.

❖ **RIZICI ISKLJUČENI U OSIGURANJU ŽIVOTA**

- Isključenje pojedinih rizika u osiguranju života:
 - samoubistvo osiguranika,
 - namerno ubistvo osiguranika,
 - namerno prouzrokovanje nesrećnog slučaja,
 - ratne operacije i
 - ugovorno isključenje rizika iz osiguranja života.

❖ **OTKUP OSIGURANJA**

- Otkup osiguranja se vrši isključivo na zahtev osiguranika, odnosno ovlašćenog lica.

❖ **AKONTACIJA OSIGURANE SUME**

- Osiguranik u slučaju akontacije dobija od osiguravača izvesnu sumu, plaćajući za uzvrat naknadu u vidu kamata na taj iznos ali ugovor o osiguranju života i dalje teče.

❖ **ZALOGA POLISE OSIGURANJA**

- Najčešće se zalaže polisa osiguranja kao sredstvo obezbeđenja za dobijanje kredita.

❖ OSIGURANJE ŽIVOTA U KORIST TREĆIH LICA

- Korisnik osiguranja može biti svako lice koje ima pravnu sposobnost

❖ OSIGURANJE OD POSLEDICA NESREĆNOG SLUČAJA

- Osiguranje od posledica nesrećnog slučaja spada u životno osiguranje ako se praktikuje kao dopunsko osiguranje iz osiguranja života ili neživotno osiguranje ako se odnosi na osiguranje od posledica nezgode, uključujući osiguranje od povreda na radu i profesionalnih oboljenja koji mogu imati posledicu oštećenja zdravlja ili smrt.
- Ova vrsta osiguranja može biti:
 - dobrovoljna ili obavezna
 - pojedinačna ili grupna
 - samostalna ili dodatna uz životno osiguranje.

❖ ISKLJUČENJE RIZIKA

- Rizici isključeni iz osiguranja od nesrećnog slučaja utvrđeni su Opštim uslovima osiguranja.

❖ OBAVEZNO OSIGURANJE OD POSLEDICA NESREĆNOG SLUČAJA

- Zakonom o obaveznom osiguranju u saobraćaju, utvrđeno je nekoliko kategorija lica koja su dužna da zaključe obavezno osiguranje lica od posledica nesrećnog slučaja.

❖ NEŽIVOTNA OSIGURANJA

- Naknada štete i interes su osnovne karakteristike imovinskih osiguranja.
- Visina naknade štete ne sme da pređe iznos sume osiguranja a prava iz osiguranja može imati samo lice (pravno ili fizičko) koje je imalo materijalni interes u času nastanka štete.
- Prema tome, osiguravač ima obavezu samo ako je nastala šteta i tom štetom oštećen nečiji materijalni interes.

❖ NAKNADA IZ IMOVINSKOG OSIGURANJA

➤ VREDNOST OSIGURANE STVARI

- Vrednost osigurane stvari predstavlja gornju granicu obaveze osiguravača pri isplati naknade iz osiguranja.
- Osiguravač teži isplati vrednosti osigurane stvari u trenutku nastupanja rizika osiguranja jer je vrednost stvari tokom vremena, izložena promenama, tako da je obeštećenje po pravilu manje zbog protoka vremena.
- Za osiguranika je vrednost osigurane stvari na dan zaključenja ugovora o osiguranju najpovoljnije rešenje.
- ✓ **Tržišna vrednost** – je vrednost stvari namenjene tržištu.
- ✓ **Knjigovodstvena vrednost** – najčešće služi kao osnova za obračun akontacije premije, dok se ne utvrdi tržišna vrednost, koja je po pravilu veća od vrednosti koja se vodi u knjigovodstvu.
- ✓ **Upotrebna vrednost** – je vrednost predmeta i stvari koje služe za ličnu upotrebu osiguranika, tako da u osiguranju postoje razlike između pokretnih i nepokretnih stvari.

- ✓ **Deklarisana vrednost** – ređe se sreće u praksi osiguranja jer se radi o vrednosti koju osiguranik prijavljuje osiguravaču.
- ✓ **Taksirana vrednost** – zajednički je utvrđuju osiguravač i osiguranik jer su u pitanju stvari za ličnu upotrebu.
- ✓ **Procenjena vrednost** – je vrednost u obliku procene koju daju veštaci raznih struka i time se izbegava voluntarizam, nestručnost ili pogodba osiguranika ili osiguravača.
- ✓ **Osiguranje nove vrednosti** – u Srbiji se prihvata i sprovodi u više oblika kako za potpune tako i za delimične štete.

❖ OSIGURANJE IZGUBLJENE DOBITI

- Pod izgubljenom dobiti, u našem pravu, "podrazumeva se samo ona dobit koja se izvesno mogla očekivati prema redovnom toku stvari ili prema posebnim okolnostima, a čije je ostvarenje sprečeno štetnikovom radnjom ili propuštanjem".

❖ PROCENA I ISPLATA ŠTETA IZ NEŽIVOTNOG OSIGURANJA

- Naknada u osiguranju vrši se u novcu, a u nekim slučajevima može biti učinjena i u naturi.

❖ TOTALNA ŠTETA

- Totalna šteta nastupa kod osiguranog slučaja kada dođe do uništenja ili nestanka stvari.

❖ DELIMIČNA ŠTETA

- Delimična šteta se javlja u slučaju kada na osiguranoj stvari nastanu oštećenja koja se popravkom mogu otkloniti.

❖ UMANJENJE I POVEĆANJE SUME OSIGURANJA

- Dalje umanjenje sume osiguranja, posle odbijanja vrednosti delova koji nisu uništeni, vrši se za iznos **franšize**, odnosno dela osigurane sume koji pada na teret osiguranika.
- **Nadosiguranje** postoji kada suma osiguranja premašuje vrednost osigurane stvari.
- **Podosiguranje** je suprotan pojam od nadosiguranja i javlja se u slučaju kada je suma osiguranja manja od vrednosti osigurane stvari.
- **Višestruko osiguranje** postoji onda kada se isti predmet osigura kod više osiguravača od istog rizika, za isto vreme i za isti interes.

❖ SUBROGACIJA

- Subrogacija je princip imovinskog osiguranja prema kome, isplatom naknade iz osiguranja, sva osiguranikova prava, prema licu koje je po bilo kom osnovu odgovorno za štetu, prelaze na osiguravača do visine isplaćene naknade.

❖ OSIGURANJE OD ODGOVORNOSTI

- Osiguranjem od odgovornosti na osnovu zaključenog ugovora sa osiguravačem, osiguranik se oslobađa od posledica svoje odgovornosti, odnosno, obaveze naknade štete prema oštećenom licu.
- Osiguranje od odgovornosti spada u red novijih oblika osiguranja.
- U našem pravu osiguranje od odgovornosti je prilično razvijeno i pojavljuje se u obliku:
 - **obaveznih osiguranja:**
 - osiguranje vlasnika motornih i priključnih vozila od odgovornosti za štetu pričinjenu trećim licima
 - osiguranje vlasnika vazduhoplova od odgovornosti za štetu pričinjenu trećim licima
 - osiguranje vlasnika plovniha objekata od odgovornosti za štetu pričinjenu trećim licima
 - **dobrovoljnih osiguranja:**
 - odgovornost za štetu za koju mogu biti odgovorna građevinska preduzeća
 - apoteke
 - poljoprivredno-šumska gazdinstva
 - hoteli
 - bolnice
 - škole
 - garaže itd.

❖ **OBAVEZNO OSIGURANJE OD ODGOVORNOSTI VLASNIKA MOTORNIH VOZILA**

- Prema našem Zakonu o obaveznom osiguranju u saobraćaju, jedino lice koje je obavezno da zaključi ugovor o osiguranju od odgovornosti je vlasnik motornog vozila.
- Prema zakonskim odredbama koje su na snazi nemaju pravo na naknadu štete po osnovu osiguranja od autoodgovornosti sledeća lica:
 - vlasnik
 - korisnik
 - suvlasnik
 - drugi imalac motornog vozila bez obzira da li je upravljao vozilom u momentu nastanka štete
 - vozač motornog vozila čijom je upotrebom prouzročena šteta i koji je odgovoran za nju
 - lice koje je učestvovalo u protivpravnom oduzimanju vozila čijom je upotrebom prouzročena šteta.
 - Sva ostala oštećena lica, osim navedenih, smatraju se trećim licima prema propisima o obaveznom osiguranju od odgovornosti i imaju pravo na naknadu štete.
 - U našem pravu nažalost suvozač i putnici se ne smatraju trećim licima i nemaju pravo na naknadu, osim u slučaju da su osigurani dopunskim ili kasko osiguranjem vozila.

❖ **Međunarodni sistem autoodgovornosti**

- Danas je međunarodni sistem autoodgovornosti obuhvatio celu planetu, tako da u Evropi funkcioniše međunarodni sistem *zelene karte*, u Africi *narandžaste karte*, u Aziji *smeđe karte*, u Južnoj Americi *žute karte*, dok je *plava karta* u povlačenju i važila je samo u Ruskoj Federaciji.
- Osim međunarodnog sistema (samo u nekim zemljama) zelene karte, u Evropi su poznati: **sistem registarske tablice** i **sistem graničnog osiguranja**.

➤ **PODSISTEM ZELENE KARTE**

- U Evropi je postojao sistem zelene karte osiguranja u kome su se nalazile skoro sve evropske zemlje kao i neke vanevropske (Turska, Maroko, Tunis, Iran).
- Međutim harmonizacijom zakona o osiguranju u EU, više ne postoji taj vid osiguranja, on je ostao samo u nekim zemljama koje nisu članice (BiH, Makedonija, Kosovo, Turska ...)

➤ **PODSISTEM REGISTARSKE TABLICE**

- Na osnovu posebnih sporazuma između nekih zemalja međunarodna karta se više ne izdaje, nego je dovoljna registarska oznaka vozila, odnosno specijalna etiketa na tablici na kojoj stoji datum važenja, služi kao dokaz da je vozilo osigurano od odgovornosti.

❖ KREDITNA OSIGURANJA

- Istorijat

➤ VRSTE KREDITNIH OSIGURANJA

- Osiguranje kredita predstavlja takvo osiguranje koje obezbeđuje poverioca da će naplatiti potraživanje od osiguravača u slučaju da dužnik ne izmiri svoje obaveze.
- Možemo napraviti podelu osiguranja kredita po:
 - **suštini i to na:** - delkredere osiguranje,
- kaucijsko osiguranje,
- osiguranje poverenja.
 - **po vrsti rizika:** - komercijalni rizici,
- politički rizici,
- katastrofalni rizici.
 - **mestu dužnika:** - domaće osiguranje,
- međunarodno osiguranje.
 - **dužini trajanja :** - kratkoročno osiguranje,
- srednjeročno osiguranje,
- dugoročno osiguranje.

❖ ELEKTRONSKO POSLOVANJE I TRGOVINA

- **Elektronsko poslovanje** (*E-business*) jeste vođenje poslova na Internetu, što ne podrazumeva samo kupovinu i prodaju, već organizaciju poslovanja firme u mrežnom okruženju, organizovanje poslovne komunikacije prema klijentima i brigu o klijentima.
- Pod elektronskim poslovanjem podrazumevamo obavljanje poslovnih procesa uz primenu elektronske tehnologije.
- Elektronska tehnologija podrazumeva kombinovanu upotrebu informacionih tehnologija i telekomunikacija.
- Ova vrsta tehnologije omogućava slanje velikog broja informacija, na velike daljine u kratkom vremenskom periodu.

❖ ELEKTRONSKO BANKARSTVO I OSIGURANJE

- Pod E-trgovinom spadaju i E-bankarstvo i osiguranje.
- E-bankarstvo je termin koji se upotrebljava za nove tehnologije koje su danas prisutne u sferi finansijskog kapitala i doprinose brzini svih transakcija u bankarstvu, osiguranju, berzanskim i dr. poslovima.

❖ INTERNET

- **Internet** kao najveća globalna računarska mreža, interaktivnog elektronskog bankarstva i osiguranja, klijentima omogućava da korišćenjem personalnog računara, bez odlaska u osiguravajuće društvo ili banku obave mnoge poslovne transakcije.
- Korisnici Interneta danas mogu:
 - da prate stanje i vrše plaćanje sa svojih računa
 - da investiraju i trguju hartijama od vrednosti
 - da zaključuju polise osiguranja i plaćaju premije osiguranja
 - da dobiju mnoštvo informacija u vezi poslovanja.
- Jedna od negativnih aspekata Interneta u bankarstvu i osiguranju je zloupotreba informacija od strane trećih lica (hakera).
- U cilju prevazilaženja ovog nedostatka izgrađeno je i funkcioniše više sistema zaštite podataka, kao što su:
 - upotreba kriptografskih algoritama,
 - autentifikacija ili proveravanje identiteta:
 - PIN
 - password
 - biometrijska metoda (otisak prsta i dr.)
 - smart kartica

❖ **ELEMENTI SIGUROSNIH SISTEMA**

- **Šifrovanje**
- **Dešifrovanje**
- **Digitalni potpis**
- **Digitalni sertifikat**
- **Inteligentne kartice (SMART CARD)**
- **Elektronski potpis**

❖ **BANKARSTVO I OSIGURANJE**

- Osiguranje i bankarstvo su toliko blisko povezani da jedno bez drugog ne bi ni postojali.
- Ono što ove dve institucije čini sličnim jeste poslovanje na finansijskom tržištu, ponuda i tražnja ali i rizik kao najvažnija zajednička karakteristika.
- Odnosi između bankarstva i osiguranja su danas toliko isprepletani i u praksi imaju toliko zajedničkih osobina u nastupu na tržištu da se najčešće dopunjuju.

❖ **NOVI OBLICI FINANSIJSKOG KAPITALA U BANKARSTVU I OSIGURANJU**

- Od 1950. godine do danas od velikog značaja su novi oblici ispoljavanja finansijskog kapitala u obliku:
 - finansijskog lizinga,
 - faktoringa,
 - forfetinga,
 - konsaltinga,
 - franšizinga,
 - osiguranje depozita.

❖ **PRAVA OSIGURAVAJUĆIH DRUŠTAVA ZEMALJA ČLANICA EVROPSKE UNIJE**

- Osnov funkcionisanja unutrašnjeg tržišta osiguranja u EU sastoji se i u činjenici da osiguravajuća društva, koja imaju sedište u bilo kojoj članici EU, mogu slobodno obavljati delatnost osiguranja u bilo kojoj drugoj zemlji članici, bez osnivanja filijala, poslovnica, agencija itd.

❖ **PRIVATIZACIJA OSIGURANJA U SRBIJI**

- Privatizacija u Srbiji izvedena je u skladu sa zahtevima predstavnika međunarodnog kapitala oličenog u MMF i Svetskoj banci, prema metodologiji utvrđenoj za zemlje istočnog bloka u tranziciji.

❖ ŽIVOTNO OSIGURANJE – OBLIK NACIONALNE ŠTEDNJE

- Životno osiguranje je u svim zemljama postalo oblik nacionalne štednje, koje se polako povlači iz bankarskog posla.
- Životno osiguranje u industrijski razvijenim zemljama učestvovalo je u 2005. godini sa 58% u ukupnim premijama osiguranja na svetskom tržištu.
- U zemljama u razvoju učestvuje sa 60% u odnosu na neživotna osiguranja i sa tendencijom daljeg rasta.
- Najveće učešće u svetskoj premiji životnog osiguranja, od skoro 2.000 milijardi USD, ima Evropa sa 38%, Azija i Severna Amerika sa po 29% itd.
- Po glavi stanovnika , za životno osiguranje najviše se izdvaja u Japanu, oko 3.000 USD, Severna Amerika i Kanada 1.753 USD u Evropi 912 USD.
- Podaci o izdvajanju za životno osiguranje u zemljama u tranziciji govore o preusmeravanju štednje prema ovoj vrsti osiguranja koja je u porastu.

❖ **DALJA ULAGANJA SREDSTAVA OD ŽIVOTNOG OSIGURANJA U SVETU**

- U skoro svim zemljama se ovom vidu štednje danas, daju posebne olakšice i podsticaj, a omogućava se ulaganje sredstava pre svega u kapitalne investicije u infrastrukturu (autoputevi, aerodromi, luke, itd), ili državne obveznice koje obezbeđuju sigurnost i likvidnost organizacija za životno osiguranje ali i njihovu visoku profitabilnost.

➤ **OBVEZNICE**

- Kao dugoročne hartije od vrednosti, predstavljaju najzastupljeniji oblik finansijske aktive u svetu u koji osiguravajuće kompanije ulažu sredstva životnog osiguranja.

➤ **AKCIJE**

- Predstavljaju rizičniji oblik ulaganja od obveznica i pored mogućih dobrih finansijskih efekata.

➤ **HIPOTEKARNI ZAJMOVI**

- Zauzimaju značajno mesto u ulaganjima osiguravača koji mogu otkupiti hipotekarni zajam od banaka ili hipotekarne obveznice koje emituju banke na osnovu odobrenog hipotekarnog zajma ili drugog načina za refinansiranje kredita.

➤ **ZAJMOVI**

- Zajmovi koje odobravaju osiguravači života odnose se na zajmove državi i njenim organima, bankama, kompanijama i zajmove na osnovu polisa životnog osiguranja.

➤ **NEKRETNINE**

- Nekretnine su takođe dobro ulaganje sredstava životnog osiguranja jer obezbeđuju manju rizičnost, ulaganja su obezbeđena od inflacije, a mogu donositi i rentu kao dodatni prihod.

❖ **BUDUĆNOST OSIGURANJA U SRBIJI**

- Osiguranje je izloženo tako visokom nivou konkurencije kakvo do sada ni u bankarstvu ni u osiguranju nije postojalo.
- Na tržištu će ostati samo oni koji se budu brzo prilagođavali svetskim tokovima, menjajući sopstveni rad i razvoj u smeru progressa u oblasti finansijskih usluga koje pružaju, što je suština bankarstva i osiguranja.
- Značaj ovog velikog pravnog poduhvata je i u tome što je Srbija donela jedini svoj Građanski zakonik davne 1884. godine, koji je bio u upotrebi sto godina.
- Ugovor o osiguranju će biti detaljno regulisan i usaglašen sa svetskim kretanjima, posebno sa propisima EU.

❖ **NOVI ZAKON O OSIGURANJU (2014)**

- Poslednjih nekoliko godina oblast osiguranja u Srbiji je pretrpela značajne promene. Nivo tržišne discipline se povećao i investitori sa stranim kapitalom su ušli na tržište. Štaviše, uvedene su nove usluge u osiguranju i povećan je nivo zaštite korisnika.
- Novi Zakon o osiguranju ("**Novi Zakon o osiguranju**") je donet krajem 2014. godine i počće da se primenjuje od juna 2015. godine, izuzev određenih odredbi koje će početi da se primenjuju nakon što Srbija pristupi Svetskoj trgovinskoj organizaciji ("**STO**") /EU.
- Prema Novom Zakonu o osiguranju, društvo za osiguranje može da bude osnovano od strane jednog pravnog ili fizičkog lica, nasuprot zahtevu iz starog zakona da to budu dva lica. Novi Zakon o osiguranju uvodi nove oblike životnog i neživotnog osiguranja i sada dozvoljava društvima koja su se do sad bavila poslovima kako životnog tako i neživotnog osiguranja da i dalje nude ove usluge zajedno u Srbiji, pod uslovom da ispunjavaju određene regulatorne uslove. Novoosnovana društva za osiguranje ne mogu istovremeno obavljati i poslove životnih i poslove neživotnih osiguranja.
- Pozicija društava za posredovanje u osiguranju i agenata osiguranja je blago liberalizovana. U skladu sa Novim Zakonom o osiguranju, agent osiguranja može da obavlja svoje dužnosti za više od jednog društva za osiguranje, dok društva za posredovanje u osiguranju i agenti osiguranja mogu sada u određenom broju slučajeva da obavljaju poslovne aktivnosti bez saglasnosti Narodne banke Srbije ("**NBS**") na osnovu ugovora sa društvom za osiguranje i pod uslovom da su odgovarajući uslovi ispunjeni. Dalje, osim banaka koje imaju dozvolu za rad u Srbiji, davaoci finansijskog lizinga i javni poštanski operater sa odobrenjem NBS sada mogu da obavljaju aktivnosti agenata za osiguranje.

- Novi Zakon o osiguranju sadrži minimum zahteva za kapitalom iz EU Direktive II o sposobnosti plaćanja koja nameće apsolutni minimum kapitala za društva za osiguranje i reosiguranje. Međutim, zahtevi za kapitalom i sposobnošću plaćanja nisu zasnovani na riziku i iz tog razloga nisu u skladu sa standardima nametnutim Direktivom. Novi Zakon o osiguranju nameće i detaljne mere za čuvanje podataka i pojačava nadzornu funkciju Narodne banke Srbije.
- Stranim društvima za osiguranje, društvima za posredovanje u osiguranju i agencijama biće dozvoljeno da posluju u Srbiji posredstvom predstavništva koje mora imati dozvolu od strane NBS, ali samo nakon isteka perioda od četiri godine nakon što Srbija pristupi STO. Međutim, ogranci društava za reosiguranje koji se nalaze u Srbiji moći će da zatraže dobijanje poslovne dozvole od momenta kada Srbija pristupi STO.
- **Dodatne izmene**
- Krajem 2014. godine, NBS je donela i dva podzakonska akta – o sadržaju i formi obrazaca finansijskih izveštaja društava za osiguranje i statističkim izveštajima za društva za osiguranje. Svrha ovih podzakonskih akata je harmonizacija sa zakonima o računovodstvu i reviziji, kao i harmonizacija sa relevantnim EU standardima. U istom periodu Vlada Republike Srbije je propisala novu minimalnu sumu osiguranja za osiguranje od odgovornosti trećih lica u saobraćaju.

HVALA NA PAŽNJI